

DRŽAVNA POTPORA U RIBARSTVU

I. Jahutka, A. Mišura, Z. Homen

Sažetak

Zakonom o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine«, 87/02 i 117/03) promijenjen je dosadašnji sustav potpore. Korisnicima potpore u ribarstvu namijenjeno je nekoliko načina potpore i pomoći. Dosadašnji novčani poticaji koji su bili propisani za ribarstvo od godine 1995., od 1. siječnja 2003. isplaćivali su se s pomoću modela poticanja proizvodnje. Uz taj dobro prihvaćeni model potpore, tu su još i model kapitalnih ulaganja, potpora osiguranju proizvodnje, pravo na uporabu plavog dizela, te kreditiranje uzgoja slatkovodne i morske mladi, konzumne ribe i školjaka. Ovih pet modela potpore i pomoći mogu rabiti uzgajivači morske i slatkovodne ribe, školjaka, dok je za ulov morske ribe predviđen model poticanja proizvodnje (ulov male plave ribe), model kapitalnih ulaganja te uporaba plavog dizela. Prerađivači morske i slatkovodne ribe mogu se koristiti modelom poticanja proizvodnje i modelom kapitalnih ulaganja. Za sve te modele jedinstveno je da pravo na njih imaju pravne ili fizičke osobe registrirane za obavljanje djelatnosti ulova (posjedovanje povlastice za gospodarski ribolov), uzgoja (posjedovanje povlastice za akvakulturu, odnosno povlastice za uzgoj ribe i drugih morskih organizama) i prerade (posjedovanje rješenja o udovoljavanju propisanim veterinarsko-sanitarnim uvjetima i registracijski list i čiji objekti su upisani u Upisnik odobrenih objekata).

Ključne riječi: ribarstvo, novčani poticaji, korisnici potpore

UVOD

Novim Zakonom o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu regulirano je nekoliko načina potpore, a to su model poticanja proizvodnje, model kapitalnih ulaganja, potpora osiguranju proizvodnje. Od ostalih vrsta pomoći tu je pravo na uporabu plavog dizela, te kreditiranje uzgoja slatkovodne i morske mladi, konzumne ribe i školjaka.

Irena Jahutka, Ante Mišura, Zlatko Homen, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Uprava ribarstva, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb; tel.: 01/6346-250, faks: 01/6346-257; e-mail: irena.jahutka@mps.hr

Za uzgajivače morske i slatkovodne ribe te školjaka namijenjeno je svih pet vrsta potpore i pomoći. Prerađivači morske i slatkovodne ribe mogu se koristiti modelom poticanja proizvodnje i modelom kapitalnih ulaganja, dok su za ulov morske ribe predviđeni model poticanja proizvodnje, model kapitalnih ulaganja i uporaba plavog dizela. Glavni uvjet za korištenje bilo kojim od tih modela jest da je pravna ili fizička osoba registrirana za obavljanje neke od ribarske djelatnosti, što konkretno znači da fizička ili pravna osoba koja se bavi djelatnošću ulova mora posjedovati povlasticu za gospodarski ribolov, za uzgoj je potrebno posjedovanje povlastice za akvakulturu, odnosno povlastice za uzgoj ribe i drugih morskih organizama, te kao dokaz registriranosti za obavljanje prerade posjedovanje rješenja o udovoljavanju propisanim veterinarsko-sanitarnim uvjetima i registracijski list te objekt mora biti upisan u Upisnik odobrenih objekata.

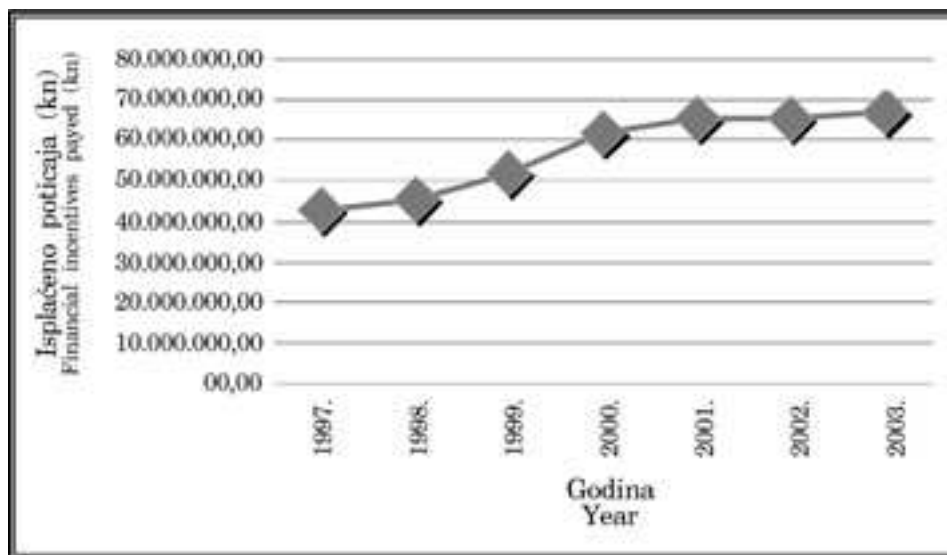
MODEL POTICANJA PROIZVODNJE

Novčani poticaji u ribarstvu isplaćuju se od godine 1996., ali su u sustav novčanih poticaja uvršteni još godine 1995. Narečeni su se novčani poticaji tijekom ovih godina mijenjali i glede iznosa i glede vrsta poticaja (Jahutka i sur., 2003). U Grafikonu 1 može se primijetiti da je razvidan konstantni rast isplaćenih poticaja u ribarstvu.

Modelom poticanja proizvodnje isplaćuju se poticaji za: uzgoj slatkovodne ribe I. skupine (šaran, amur, tolstolobik), uzgoj slatkovodne ribe II. skupine (linjak, pastrva, smuđ, som i štuka), uzgoj autohtonih vrsta bijele morske ribe (komarča, lubin, pic i zubatac), uzgoj školjaka (dagnje i kamenice), proizvodnju mladi autohtonih vrsta bijele morske ribe (mlad komarče, lubina, pica i zubaca iz mrijesta domaćih autohtonih matičnih stokova do mase 20 g/kom.), ulov male plave ribe (srdela, incun i papalina) i proizvodnju ribljih proizvoda od domaćeg ulova male plave ribe i od domaćeg uzgoja slatkovodne i autohtonih vrsta bijele morske ribe. U tom modelu predviđeni su iznosi poticaja po kilogramu te minimalne poticane količine. Osim toga, veći iznosi poticaja predviđeni su u slučaju ekološke proizvodnje, koji su oko 30% veći u usporedbi s poticajima za konvencionalnu proizvodnju. Zahtjev za poticaje za uzgoj slatkovodne ribe I. i II. skupine podnosi se tromjesečno Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, i to za razdoblje tekuće godine:

1. siječanj — ožujak, do 30. travnja,
2. travanj — lipanj, do 31. srpnja,
3. srpanj — rujanj, do 31. listopada i
4. listopad — prosinac, do 31. siječnja iduće godine.

Sukladno rokovima predaje zahtjeva obavljaju se, nakon kontrole zahtjeva, i isplate poticaja.

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Grafikon 1. Isplaćeni novčani poticaji u ribarstvu od godine 1997. do 2003. (kn)
Graph 1. Financial incentives payed out for fishery in the 1997–2003 period (kn)

Za sve korisnike ovoga modela poticanja Zakonom je propisan najviši ukupni godišnji iznos po korisniku koji iznosi 2.000.000,00 kuna. Kada pojedini korisnici premaše taj utvrđeni iznos, mogu ostvariti djelomično pravo u sljedećem iznosima: u godini 2003. 80% od razlike između punog iznosa i najvišega ukupnoga godišnjeg iznosa poticaja i u godini 2004. 45% od razlike između punog iznosa i najvišega ukupnoga godišnjeg iznosa poticaja.

MODEL KAPITALNIH ULAGANJA

Navedenim je Zakonom definiran i model kapitalnih ulaganja, koji podrazumijeva dodjelu nepovratnih sredstava za kapitalne investicije. Sredstva se odobravaju samo na kredite koji nisu već subvencionirani na bilo koji način. Ovim modelom kreditiranje se prepušta financijskim institucijama, dok Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, vodeći brigu o sporom obrtaju kapitala, daje bespovratna sredstva kako bi se pokrila razlika između komercijalnih kamata i one koju može podnijeti ova proizvodnja. Pravilnikom koji regulira ovu problematiku određeno je da se investicijska potpora, vezano uz ribarstvo, odobrava za izgradnju i opremanje objekata za akvakulturu, nabavu ribarskih plovila te nove opreme i mehanizacije u ribarstvu i izgradnju

i opremanje objekata za čuvanje i preradu ribe. Udio investicijske potpore može iznositi do 25% od ukupne vrijednosti iskorištenog kredita, ali ne više od 20% od ukupne vrijednosti investicije. Najviši iznos investicijske potpore po korisniku u jednoj kalendarskoj godini iznosi 250.000,00 kuna, a najniži je iznos 80.000,00 kuna. Zahtjev za odobrenje investicijske potpore korisnik podnosi Ministarstvu kontinuirano tijekom godine, i to u roku od 60 dana od dana odobrenja kredita, dok se zahtjev za isplatu investicijske potpore podnosi u roku od 60 dana od dana iskorištenja kredita. Povjerenstvo za kapitalna ulaganja razmatra zaprimljene zahtjeve te predlaže ministru donošenje Prijedloga odluke o odobrenju investicijske potpore za pojedina kapitalna ulaganja. Korisnik kojem je izdan Prijedlog odluke dužan je roku od 3 mjeseca od dana donošenja Prijedloga odluke iskoristiti kredit. Ministarstvo može iznimno produžiti rok za iskorištenje kredita, ali ne dulje od 9 mjeseci. Na temelju Odluke Ministarstvo isplaćuje investicijsku potporu na tekući ili žiroračun korisnika, i to u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva za isplatu te potpore, a sredstva se isplaćuju po redoslijedu zaprimanja zahtjeva.

MODEL POTPORE OSIGURANJA PROIZVODNJE

Proizvodnja ribe obavlja se na otvorenim vodenim površinama, dakle podložna je vremenskim uvjetima, pa je samim tim prisutna i učestalost velikih šteta uzrokovanih ovim čimbenicima (suše, poplave). Posljednjih godina, zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta, izražene su velike štete od elementarne nepogode — suše na slatkovodnim ribnjacima, a, budući da se proizvodnja morskih riba i školjaka obavlja na moru, i ondje su česte štete uzrokovane vremenskim neprilikama. Isplaćivanjem naknade štete od elementarne nepogode dobivaju se mali iznosi koji slabo pokrivaju stvarne štete te je jedino pravo rješenje osiguranje proizvodnje. Zbog specifičnosti poljoprivredne proizvodnje uopće, bez pomoći države ovaj projekt, zasigurno, ne bi uspio. Zbog toga je Ministarstvo donijelo Pravilnik o ostvarivanju prava na potporu osiguranja od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. Na temelju, Zakona i Pravilnika, Ministarstvo sudjeluje u pokriću troška premije osiguranja te svaki osiguranik, po pojedinoj polici osiguranja, ima pravo na pokriće 25% troška ukupne premije osiguranja, odnosno premije po skupnoj polici osiguranja, pri čemu nije važan rizik za koji je sklopljena polica osiguranja. Maksimalni iznos potpore za osiguranje proizvodnje u tijeku jedne godine, po pojedinoj pravnoj ili fizičkoj osobi, kada je ona osiguranik, iznosi 500.000,00 kuna. Za ostvarivanje te potpore korisnik podnosi zahtjev Ministarstvu za razdoblje 1. 1. do 31. 1. tekuće kalendarske godine za proteklu godinu. Kada se osiguravateljsko razdoblje proteže u dvije kalendarske godine zahtjev se podnosi kada je istek osiguravateljskog razdoblja nastupio u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva.

UPORABA PLAVOG DIZELA — DIZELSKOG GORIVA OBOJENOG PLAVOM BOJOM

Što se tiče uporabe plavog dizela, do sada su pravo na njegovu uporabu imali samo gospodarski ribari na moru, dok je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate to pravo prošireno i za plovila i strojeve koji se rabe u akvakulturi. Da bi se ostvarilo to pravo, potencijalni korisnici moraju od Ministarstva dobiti knjižicu goriva za ribolov i akvakulturu, u koju je potrebno, radi izbjegavanja zloupotrebe, upisivati kupljene količine goriva. U Pravilniku je naveden pokazatelj godišnje potrošnje dizelskog goriva obojenog plavom bojom, koji se izračunava po potrošnji 0,25 L/1 kW/1 h rada stroja.

KREDITIRANJE UZGOJA SLATKOVODNE I MORSKE MLADI, KONZUMNE RIBE I ŠKOLJAKA

Na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske od 14. studenoga 2002. odobrena su sredstva za regresiranje kamate po kreditnim linijama za Program unapređenja primarne proizvodnje u akvakulturi u iznosu od 3.000.000,00 kuna. Hrvatska poštanska banka i Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva zaključili su 13. svibnja 2003. Ugovor o poslovnoj suradnji u kreditiranju uzgoja slatkovodne i morske mladi, konzumne ribe i školjakaša. Program kreditiranja provodi se od dana zaključivanja Ugovora pa do iskorištenja sredstava banke u iznosu od 15.000.000,00 kuna. Hrvatska poštanska banka odobrava kredite za obrtna sredstva (kupnju riblje ikre i hrane za uzgoj riblje mladi, kupnju riblje mladi i hrane za uzgoj konzumne ribe, kupnju mreža i ostaloga potrošnog materijala za uzgoj školjaka dagnji i kamenica) i osnovna sredstva (obnovu i izgradnju ribogojilišta i mrijestilišta, obnovu i izgradnju objekata za uzgoj školjki). Kamatna stopa iznosi 6,5% godišnje i obračunava se na iskorišteni iznos kredita. Kamatna stopa za krajnjeg korisnika kredita iznosi 3% godišnje, a Ministarstvo subvencionira razliku kamate do 6,5% godišnje, odnosno do visine utvrđene promjenjive kamatne stope. Rok za otplatu kredita iznosi za obrtna sredstva jednu godinu od prvog korištenja uz mogućnost obnavljanja kredita i za osnovna sredstva četiri godine, uključujući i jednu godinu počeka otplate, a računa se od dana prvog korištenja kreditom.

ZAKLJUČAK

Model poticanja proizvodnje primjenjuje se već duži niz godina uz određene promjene u pogledu visine novčanog iznosa poticaja za razne vrste proizvodnje. Tijekom 2003. tim načinom potpore koristilo se oko 180 korisnika u ribarstvu, što pokazuje da je ono još uvijek najprihvatljiviji način potpore. Od ostalih naprijed narečenih vrsta potpore i pomoći, sličan interes, kao i za prethodni

model, korisnici u ribarstvu pokazuju i za uporabu plavog dizela. Ostale su vrste potpore još uvijek nedovoljno zastupljene u sektoru ribarstva, pa je broj zainteresiranih za te vrste potpore još premali.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju smanjivat će se novčani poticaji koji se isplaćuju modelom poticanja proizvodnje, te će sve više biti zastupljene ostale vrste potpore. U nas se već i započelo s uvođenjem ostalih načina potpore, no oni do sada nisu urodili željenim plodom. Mišljenja smo da je glavni razlog tomu nedostatak novčanih sredstava u čitavom sektoru ribarstva tako da su neka veća ulaganja u tu granu gotovo nemoguća. Nadamo se da će država imati sluha za problematiku ove gospodarske grane, tako da će se i modeli potpore prilagoditi mogućnostima subjekata u ribarstvu. Valja očekivati da bi ova grana gospodarstva, ukidanjem odnosno smanjivanjem novčanih poticaja modelom poticanja proizvodnje mogla doživjeti stagnaciju ili pad proizvodnje.

Summary

STATE SUPPORT IN FISHERY

I. Jahutka, A. Mišura, Z. Homen

By passing the law on state support in agriculture, fishery and forestry the former support system has been changed. Fishery support beneficiaries can use several kinds of support and help. Former financial stimulations for fishery regulated by law from 1995 to 1st January 2003 were settled by the production stimulation model. Besides that well received model, there are the capital investment model, the support in production insurance, the right to use blue diesel, and granting credit for production of freshwater and saltwater fry, adult fish and shells. These five models of support and help can be used by freshwater and saltwater fish and shell breeders, while for fishing the marine fish the production stimulation model is applied (fishing of small pelagic fish), as well as the capital investment model and right to use blue diesel. Marine and freshwater processors can use the production stimulation and the capital investment model. All these models have in common the fact that all physical and legal entities registered for fishing activities (having licence for commercial fishery), aquaculture (the licence for aquaculture or the one for fish and other marine organism breeding) and processing (having the regulated veterinarian and sanitary conditions, the registration document and having been registered in the List of approved facilities) have the right to use them.

Key words: fishery, financial incentives, support beneficiaries

---

Irena Jahutka, Ante Mišura, Zlatko Homen, Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb; tel: 01/6346-250, fax: 01/6346-257; e-mail: irena.jahutka@mps.hr

LITERATURA — kao prilog tekstu: popis zakona i pravilnika

- Jahutka, I., Mišura, A., Homen, Z., Lucević, A. (2003): Novčani poticaji u akvakulturi. Priopćenja sa XXXVIII Znanstvenog skupa hrvatskih agronoma s međunarodnim sudjelovanjem, Opatija, 19— 21. veljače 2003. (445 — 448).
- Pravilnik o načinu i uvjetima provedbe modela poticanja proizvodnje, modela potpore dohotku i programa očuvanja hrvatskih izvornih i zaštićenih pasmina (»Narodne novine«, br. 11/03, 63/03, 86/03, 124/03 i 159/03).
- Pravilnik o primjeni Zakona o posebnom porezu na naftne derivate što se odnosi na eurodizel — dizelsko gorivo obojeno plavom bojom (»Narodne novine«, br. 179/03)
- Pravilnik o provedbi modela kapitalnih ulaganja u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine«, br. 47/04).
- Pravilnik o ostvarivanju prava na potporu osiguranja od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine«, br. 47/03).
- Ugovor o poslovnoj suradnji u kreditiranju uzgoja slatkovodne i morske mladi, konzumne ribe i školjkaša.
- Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine«, br. 87/02 i 117/03).
- Zakon o posebnom porezu na naftne derivate (»Narodne novine«, br. 55/00, 101/00, 27/01, 107/01 i 123/03).

Primljeno: 22. 4. 2004.
Prihvaćeno: 11. 5. 2004.